

Handel ludźmi - jak nie stać się ofiarą

Podjęcie pracy za granicą to bardzo poważny krok wymagający przemyślenia. Decyzja o wyjeździe podjęta z dnia na dzień nie jest dobrym rozwiązaniem. Narazamy się wtedy nie tylko na to, że znaleziona praca nie spełni naszych oczekiwań, ale przede wszystkim możemy stać się ofiarą tzw. „handlu ludźmi”. Jeżeli więc myślimy o wyjeździe za granicę, zwłaszcza w celu podjęcia pracy czy nauki, powinniśmy mieć świadomość zagrożeń z tym związanych oraz przedsięwziąć kroki, które będą je ograniczać.

W 2004 roku Polska stała się częścią Unii Europejskiej. Od tego czasu możliwy jest swobodny przepływ pracowników w obrębie krajów członkowskich, choć początkowo obowiązywały tzw. okresy przejściowe, które ograniczały nam dostęp do niektórych zagranicznych rynków pracy.

Teraz legalną pracę można podjąć w dowolnym kraju Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), obejmującego wszystkie kraje UE oraz Islandię, Norwegię i Liechtenstein (to wyjątek: rynek zamknięty dla obcokrajowców).

Bez przeszkód prawnych można też pracować w Szwajcarii, która nie należy wprawdzie do UE ani EOG, ale także otworzyła dla Polaków swój rynek pracy.

Jeżeli więc planujesz wyjazd, po to by dorobić w trakcie wakacji czy nawet wyprowadzić się na stałe i rozpocząć „nowe życie” pamiętaj, że możesz zetknąć się z niebezpieczeństwem. Przestępcy mogą próbować Cię wykorzystać.

Handel ludźmi to proceder, który godzi w wolność i godność człowieka. Osoby, a w większości przypadków zorganizowane grupy przestępcze, parające się tym procederem często sięgają po przemoc psychiczną i fizyczną, by podporządkować sobie ofiarę.

Handel ludźmi polega na kupnie i sprzedaży istot ludzkich w celu ich wykorzystania seksualnego i/lub ekonomicznego. Przybiera różne postacie – kobiety najczęściej są zmuszane do prostytucji, ale także do innych prac np. przetrzymywane w domach jako pomoce domowe. Media donoszą o ludziach, którzy musieli pracować w gospodarstwach rolnych lub ogrodniczych czy też na budowach po kilkanaście godzin dziennie, bez wynagrodzenia i w złych warunkach, często pilnowani przez uzbrojonych strażników. Zdarza się, że ludzie, często dzieci, są zmuszani do żebrania i popełniania przestępstw np. kradzieży czy przemytu narkotyków.

Do handlu ludźmi odnosi się prawo międzynarodowe oraz polskie w tym m.in Kodeks karny, który za taki czyn przewiduje karę pozbawienia wolności od 3 lat wzwyż.

Dowiedz się więc jak przygotować się do wyjazdu za granicę i maksymalnie zredukować ewentualne ryzyko z tym związane.

PRACA

Jeżeli decyzja o wyjeździe już zapadła, to jak szukać pracy – na własną rękę, przez agencję zatrudnienia krajową lub zagraniczną, czy może skorzystać z pomocy znajomych oferujących pomoc w znalezieniu zatrudnienia za granicą?

Jakie są zalety poszczególnych sposobów poszukiwania pracy za granicą, ich wady a nawet zagrożenia, z których musimy zdawać sobie sprawę przed podjęciem ostatecznej decyzji o wyjeździe.

AGENCJE ZATRUDNIENIA

Agencje zatrudnienia to dobre rozwiązanie, jeśli:

- szukasz zajęcia na określony czas,
- zależy Ci na szybkim podjęciu pracy,
- po raz pierwszy wyjeżdżasz, aby pracować w danym kraju,
- nie znasz dobrze rynku pracy w państwie, do którego wyjeżdżasz,
- obawiasz się ryzyka i niesprawdzonych ofert.

Jak sprawdzić wiarygodność agencji?

Zanim zdecydujesz się na konkretną agencję, sprawdź jej wiarygodność:

- wejdź na stronę: www.kraz.praca.gov.pl i poszukaj jej w Krajowym Rejestrze Agencji Zatrudnienia,
- wejdź na stronę Głównego Urzędu Statystycznego: <http://www.stat.gov.pl/regon> i sprawdź czy podany przez firmę numer REGON jest prawdziwy,
- zbierz opinie o firmie w internecie (na forach internetowych, w serwisach społecznościowych lub wpisując w wyszukiwarce hasło „nazwa agencji + opinie”),
- upewnij się, że agencja podaje pełny adres swojej siedziby, a nie jedynie numer telefonu – zwłaszcza komórkowego,
- dowiedz się, czy agencja wysyłała wcześniej pracowników do danego kraju,
- zobacz, czy agencja ma stronę internetową, a korespondencja mailowa kierowana jest z poczty firmowej, a nie bezpłatnych skrzynek e-mail.

Co powinno wzbudzić Twój niepokój?

- danych agencji nie ma w rejestrze KRAZ,
- nie podaje adresu siedziby, a spotkania proponuje w miejscach publicznych typu kawiarnia czy restauracja,
- nie ma strony internetowej,
- w sieci nie można znaleźć zbyt wielu informacji o agencji lub jest ich dużo, ale są negatywne,
- wymaga wpłacenia kaucji lub opłat za pośrednictwo,
- pracę uzależnia od założenia własnej działalności gospodarczej,
- nie zapewnia wymaganych przez prawo dokumentów,
- proponuje podpisanie umowy dopiero po przyjeździe na miejsce pracy.

Krajowa agencja zatrudnienia:

- pozostajesz w mocy polskiego prawa,
- pracujesz w ramach umowy o pracę lub umowy zlecenie,
- w każdej chwili możesz zwrócić się do pracowników agencji o pomoc,
- w razie zakończenia pracy u aktualnego pracodawcy możesz otrzymać nową pracę bez konieczności powrotu do Polski,
- masz komfort pracy i poczucie bezpieczeństwa, mimo że jesteś w obcym kraju,
- nie musisz znać biegle języka obcego – dokumenty, które podpisujesz, są po polsku,
- w razie sporu z agencją sądem właściwym jest sąd polski.

Polska agencja zatrudnienia może Ci zaproponować jedną z trzech form prawnych, w ramach której będziesz pracować za granicą. Są to:

- podróż służbowa, zwana inaczej delegacją (art. 775 § 1 Kodeksu pracy) – kiedy chodzi o krótkie wyjazdy sezonowe,
- oddelegowanie do pracy za granicą (dyrektywa nr 96/71/WE z dnia 16.12. 1996 r.) – kiedy mówimy o dłuższym okresie pracy, który nie przekracza jednak 24 miesięcy,
- umowa–zlecenie, zwana inaczej kontraktem (uregulowana przepisami art. 734-751 Kodeksu cywilnego) – nie podlega przepisom Kodeksu pracy, a warunki współpracy i treść umowy są wynikiem ustaleń obu zainteresowanych stron.

Zagraniczna agencja zatrudnienia:

- będziesz podlegał innemu prawu niż polskie,
- inaczej będzie rozliczany Twój podatek dochodowy,
- Twoje składki emerytalne będą odprowadzane poza Polską,
- wszelkie dokumenty (np. umowa o pracę) zostaną przygotowane w języku kraju, do którego wyjeżdżasz,
- podpisanie umowy nastąpi dopiero na miejscu pracy, a to oznacza, że wcześniej uzgodnione warunki mogą ulec zmianie,
- będziesz mógł korzystać z przywilejów socjalnych państwa, w którym pracujesz,
- niezbędna będzie dobra znajomość języka obcego, by porozumiewać się z pracownikami agencji, a także czytać dokumenty i korespondencję.
- w razie sporu sądem właściwym do rozstrzygnięcia w danej sprawie będzie sąd w tym kraju, w którym pracujesz.

SAMODZIELNE WYSZUKIWANIE OFERT PRACY

Jeśli decydujesz się na samodzielne przeszukiwanie ofert zagranicznych pracodawców, musisz liczyć się z tym, że znalezienie odpowiedniej oferty zajmie dużo czasu. Niezbędna może się wówczas okazać znajomość miejscowych przepisów prawa pracy. Odradzamy szukanie pracy bezpośrednio za granicą, jeśli nie znasz biegle języka obcego. Kiedy nie możesz się porozumieć w obcym kraju, stajesz się łatwym celem dla oszustów.

Jeśli szukasz ofert pracy za granicą na własną rękę, możesz do tego celu wykorzystać następujące strony internetowe:

www.eures.praca.gov.pl – oferty pracy w Europie

www.eures.europa.eu – oferty pracy, można umieścić swoje CV

www.bezpiecznapraca.eu – porady związane z wyjazdem

KORZYSTANIE Z POMOCY ZNAJOMYCH

Zazwyczaj nie ma żadnego problemu jeśli w znalezieniu pracy za granicą pomaga i pośredniczy ktoś naprawdę zaufany np: członek Twojej najbliższej rodziny czy bardzo dobry i "stary" znajomy, a uzyskiwane od niego informacje są wiarygodne. Jeżeli znajomy, który pomaga Ci w znalezieniu pracy mieszka za granicą to zadбай o to, aby jego ustalenia dotyczące twojej przyszłej pracy były jak najbardziej kompletne i jasne dla Ciebie.

Sytuacja się komplikuje jeśli np: w klubie, dyskotecie czy u znajomych poznałaś/eś kogoś, kto z miejsca zaproponował, że załatwi Ci dobrą pracę i do tego za granicą. **UWAGA! ZASTANÓW SIĘ!** Taka osoba rzadko kiedy jest wiarygodnym pośrednikiem. Może chce z Ciebie tylko zażartować, ale może też mieć w stosunku do Ciebie nieuczciwe zamiary. Podobnie jest ze „znajomymi”, poznanymi przez Internet na portalach randkowych, społecznościowych czy forach dyskusyjnych. Zdarza się, że ktoś proponuje Ci taką pracę o jakiej właśnie marzysz. Uważaj, to może być oszust! Coraz częściej odnotowywane są zgłoszenia od osób, które zdecydowały się skorzystać z propozycji pracy lub atrakcyjnego wyjazdu od internetowego „znajomego”. Dla wielu z nich skończyło się to co najmniej gorzkim rozczarowaniem. Pamiętaj – nie traktuj ludzi poznanych przez internet jak bliskich znajomych, zwłaszcza jeśli nigdy się nie spotkaliście w świecie rzeczywistym.

Kiedy powinno ci się włączyć ostrzegawcze czerwone światło?

- przyszedł pracodawca nie sprawdza dokładnie deklarowanych przez Ciebie kwalifikacji, które są potrzebne do wykonywania pracy, do której wyjeżdżasz,
- ewentualny pracodawca nie sprawdza Twojej znajomości języka obcego, mimo że jest ona niezbędna do wykonywania pracy, do której wyjeżdżasz,
- oferowane Ci wynagrodzenie jest podejrzanie atrakcyjne w porównaniu ze stawkami rynkowymi oferowanymi przez innych pracodawców czy agencje na tym samym stanowisku,
- deklarowane przez pracodawcę warunki pracy, zakwaterowania, zakres obowiązków są podejrzanie atrakcyjne.

Szukaj ofert legalnej pracy, gdyż „praca na czarno“ niesie ze sobą następujące konsekwencje?

- brak ubezpieczenia zdrowotnego – jeżeli zachorujesz szpital obciąży Cię kosztami leczenia, (trzeba się liczyć z tym, że za granicą mogą to być wysokie sumy),
- brak składek emerytalnych – jeżeli nie zbierzesz minimalnego stażu i kapitału emerytalnego, nie otrzymasz prawa do emerytury lub Twoja emerytura będzie bardzo niska,
- brak umowy z pracodawcą – a to może oznaczać problemy z otrzymaniem wynagrodzenia,
- nie chroni Cię prawo, co oznacza, że pracodawca może Cię wykorzystywać np. zmuszając Cię do nadgodzin,
- nie masz gwarancji, że praca będzie dostosowana do Twoich kwalifikacji oraz stanu zdrowia,

- nie wiesz, czy warunki mieszkaniowe, które zastaniesz na miejscu, będą umożliwiały godne życie,
- nie masz pewności, że będziesz traktowany z szacunkiem i poszanowaniem praw człowieka,
- możesz stać się ofiarą werbowników i handlarzy ludźmi,
- pracownicy zatrudnieni „na czarno” w razie problemów z pracodawcą zwykle boją się powiadamiać o takich faktach Policję z obawy przed konsekwencjami.

Co może grozić za „pracę na czarno“?

- grzywna,
- areszt,
- deportacja na własny koszt,
- zakaz wjazdu do danego kraju przez kilka lat.

Także w przypadku podjęcia decyzji o nauce za granicą pamiętaj o następujących krokach:

- skontaktuj się uczelnią lub szkołą, o przyjęcie do której się ubiegasz i sprawdź czy dany kurs jest rzeczywiście oferowany,
- jeżeli organizacją kursu zajmuje się niezależna agencja sprawdź czy rzeczywiście taka agencja istnieje i działa legalnie,
- porozmawiaj z poprzednimi uczestnikami kursu,
- jeśli masz jakiegokolwiek wątpliwości, przed wyjazdem skontaktuj się z organizacją zajmującą się zwalczaniem handlu ludźmi (ich listę znajdziesz na końcu tego poradnika).

PRZED WYJAZDEM

- uzyskaj informację z oficjalnego źródła (np.: ambasady kraju do którego się udajesz) jakich dokumentów potrzebujesz aby tam żyć, mieszkać i pracować czy uczuć się, dopełnij wszelkich formalności (sprawdź czy masz wszystkie konieczne dokumenty i ewentualne pozwolenia, zgromadź też inne konieczne do podjęcia pracy dokumenty np.: zaświadczenia potwierdzające Twoje kwalifikacje zawodowe),
- ubezpiecz się od następstw nieszczęśliwych wypadków czy chorób,
- zrób kserokopię paszportu, dowodu osobistego, wiz, pozwolenia na pracę, umowy o pracę i zostaw bliskim (osobom, którym ufasz). Dołącz do dokumentów aktualną fotografię,
- upewnij się, że Twój pracodawca istnieje, dowiedz się o nim jak najwięcej, zdobądź jego adres i sprawdź czy nie jest on fikcyjny, wykorzystując do tego np. dostępne w Internecie mapy. Postaraj się uzyskać numer telefonu przyszłego pracodawcy, zadzwoń do Niego i wypytaj o interesujące Cię zagadnienia,
- uzyskaj także nazwiska i adresy osób, z którymi wyjeżdżasz i pozostaw tą informację swoim bliskim,
- poszukaj także informacji o pośredniku, z którego usług korzystasz w internecie, na forach internetowych, wypytaj znajomych i rodzinę, może ktoś już korzystał z jego usług,
- dokładnie czytaj wszystkie dokumenty, które pokazuje Ci pośrednik, zwłaszcza te, które masz podpisać. Jeśli czegoś nie rozumiesz – **PYTAJ!**

- nie podpisuj dokumentu, którego treści nie rozumiesz!
- ustal, że będziesz informował/a swoich bliskich o zmianach adresu i miejsca pracy,
- ustal także częstotliwość kontaktów telefonicznych z bliskimi (osobami, którym ufasz) np. raz w tygodniu o określonej porze. Ustalcie hasło, którym się posłużysz w razie ewentualnych kłopotów i niemożności powiedzenia tego wprost przez telefon, np. przekaz pozdrowienia dla kogoś, kto w rzeczywistości nie istnieje. Jeśli kontaktujesz się przez Internet nie dopuść do tego, aby ktokolwiek znał hasło dostępu do Twojej poczty elektronicznej czy komunikatorów internetowych,
- pozostaw swoim bliskim numer Twojego konta bankowego, aby w sytuacji kryzysowej mieli możliwość zasilenia go środkami pieniężnymi.

Dla własnego bezpieczeństwa wyjeżdżając za granicę, zabierz ze sobą:

- ważny dokument tożsamości – dowód osobisty, paszport,
- ilość gotówki, która pozwoli Ci przeżyć do najbliższej wypłaty i ewentualnie zakupić bilet powrotny do Polski, nie informuj nikogo o środkach pieniężnych przygotowanych przez Ciebie na wypadek sytuacji kryzysowej,
- kartę płatniczą – nigdy nie naklejaj na niej karteczki z numerem PIN. Dowiedz się też, pod jaki numer możesz zadzwonić, aby zablokować kartę w razie kradzieży oraz czy wypłaty z bankomatów za granicą są bezpłatne,
- adres i numer telefonu najbliższej polskiej placówki dyplomatycznej – www.msz.gov.pl
- słownik lub rozmówki, jeśli nie jesteś pewny swoich umiejętności językowych,
- numer telefonu Poland Direct obowiązujący w kraju, do którego wyjeżdżasz (rozmowa telefoniczna na koszt odbiorcy, automatyczna sekretarka mówi po polsku), korzystanie z tej usługi w publicznych automatach dla rozpoczęcia połączenia wymaga użycia monety lub karty telefonicznej,
- kartkę z ważnymi telefonami (warto ją włożyć np. do portfela) – m.in. z numerami stowarzyszeń i organizacji pomocowych czy też numer osoby, którą należy powiadomić w nagłych sytuacjach,
- odpowiedni zapas zażywanych leków, które potrzebne ci będą do prawidłowego funkcjonowania na miejscu,

Zadbaj także o swoje bezpieczeństwo w trakcie samego dojazdu do swojego nowego miejsca pracy!

- osoby zwerbowane do handlu ludźmi zazwyczaj mają zapewniony transport przez sprawców do którego wykorzystywane są zazwyczaj prywatne samochody osobowe czy też busy. Otrzymują tzw. „pakiety podróźne” na które składają się bilety na przejazd, pieniądze, czasem dokumenty, oczywiście fałszywe, które to po dotarciu do celu są im odbierane – koniecznie zwróć na to uwagę!!
- jeżeli dojazd do miejsca pracy zapewnia pośrednik czy też przyszły pracodawca postaraj się o mapę z trasą dojazdu do miejsca docelowego i w trakcie podróży monitoruj sam jej przebieg, powinna mieć ona najbardziej optymalny przebieg i prowadzić prosto do celu – jeżeli jest inaczej powinno to wzmocnić Twoją czujność,
- korzystaj tylko z własnych produktów spożywczych, pilnuj żeby nie mały do nich dostępu inne osoby z którymi podróżujesz,
- ważne może być również samo zachowania osób odpowiedzialnych za przejazd do miejsca Twojej przyszłej pracy, zwróć uwagę czy jest ono naturalne i nie wzbudza Twoich obaw i podejrzeń.

ZA GRANICĄ

Jeżeli twojemu zdrowiu lub życiu zagraża niebezpieczeństwo, jesteś ofiarą szantażu czy też gróźb – nie zwlekaj i jak najszybciej skontaktuj się z Policją lub organizacjami pozarządowymi pomagającymi imigrantom i pracownikom migracyjnym.

Jeśli masz kłopoty możesz także zwrócić się do najbliższej placówki dyplomatycznej:

- utraciłeś dokumenty, po sprawdzeniu Twojej tożsamości otrzymasz paszport blankietowy umożliwiający powrót do kraju,
- zostałeś zatrzymany lub aresztowany – zadba abyś był nie gorzej traktowany niż obywatel kraju w którym przebywasz, powiadomi Twoją rodzinę o aresztowaniu,
- może dostarczyć Ci listę adwokatów rekomendowanych przez polską placówkę dyplomatyczną (koszty wynajęcia adwokata pokrywasz sam),
- potrzebujesz skontaktować się z organizacjami bezpłatnie oferującymi pomoc i wsparcie ofiarom handlu, wymuszonej prostytucji; adresy niektórych z nich uzyskasz od polskiego konsula w kraju, w którym przebywasz,
- gdy utraciłeś pieniądze konsul może:
 - pośredniczyć w skontaktowaniu Cię z rodziną lub przyjaciółmi w Polsce,
 - w uzasadnionych przypadkach, jeżeli nie ma innych możliwości przekazania pieniędzy, wypłaci kwotę jaka została wpłacona przez rodzinę czy znajomych na konto Ministerstwa Spraw Zagranicznych w Warszawie,
 - w uzasadnionych przypadkach udzielić pomocy finansowej w wysokości umożliwiającej powrót do kraju o ile potrzebujący zobowiąże się do jej zwrotu.

PAMIĘTAJ !

- masz prawo do wyboru swojego miejsca zamieszkania i swobodnego poruszania się,
- nie możesz być zmuszany do pracy i wykonywania usług wbrew własnej woli,
- masz prawo do obrony swoich praw,

Kontakt do instytucji i organizacji zajmujących się problematyką handlu ludźmi oraz udzielaniem pomocy ofiarom:

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH www.handelludzmi.eu
Zespół do Spraw Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi, Departament Polityki Migracyjnej
fax: (+ 48 22) 601 45 56 e-mail: zespol.handel@msw.gov.pl

KOMENDA GŁÓWNA POLICJI

Wydział do Walki z Handlem Ludźmi, Biuro Służby Kryminalnej fax: (+ 48 22) 60 134 67
W przypadku posiadania informacji o zdarzeniach mogących świadczyć o popełnieniu przestępstwa handlu ludźmi, pedofilii oraz pornografii z udziałem małoletniego: **telefon zaufania : 664 974 935, e-mail: handelludzmibsk@policja.gov.pl**

KOMENDA GŁÓWNA STRAŻY GRANICZNEJ Zarząd Operacyjno-Śledczy
fax: (+ 48 22) 500 47 97 e-mail: zos.kg@strazgraniczna.pl

KRAJOWE CENTRUM INTERWENCYJNO-KONSULTACYJNE DLA POLSKICH I CUDZOZIEMSKICH OFIAR HANDLU LUDŹMI

www.kcik.pl tel: (+48 22) 628 01 20, w sprawach pilnych telefon całodobowy: 605 687 750 e-mail: info@kcik.pl

FUNDACJA PRZECIWKO HANDLOWI LUDŹMI I NIEWOLNICTWU „LA STRADA”

www.strada.org.pl tel./fax: (+ 48 22) 622 19 85 tel. zaufania: (+ 48 22) 628 99 99
e-mail: strada@strada.org.pl

STOWARZYSZENIE PO-MOC DLA KOBIET I DZIECI IM. MARII NIEPOKALANEJ

www.po-moc.pl tel.: (+48 32) 255 38 69 fax: (+48 32) 739 00 22
e-mail: biuro@Po-MOC.pl

MIĘDZYNARODOWA ORGANIZACJA DO SPRAW MIGRACJI (IOM)

www.iom.pl www.migrant.info.pl - portal informacyjny dla cudzoziemców
tel.: (+48 22) 538 91 69 fax: (+48 22) 538 91 40
e-mail: imowarsaw@iom.intundefined

FUNDACJA DZIECI NICZYJE www.fdn.pl

tel/fax: (+48 22) 616 02 68, (+48 22) 616 03 14 e-mail: fdn@fdn.plundefined
telefon zaufania dla dzieci i młodzieży: 116 111

FUNDACJA ITAKA - CENTRUM POSZUKIWAŃ LUDZI ZAGINIONYCH

www.zaginieni.pl tel.: (+48 22) 620 16 10 fax: (+48 22) 654 79 73 e-mail: biuro@zaginieni.pl
całodobowa linia wsparcia: 0 801 24 70 70 (z zagranicy i telefonów komórkowych: +48 22 654 70 70)
telefon w sprawie zaginionego dziecka i nastolatka: 116 00